

Na stole třímetrový žralok plný kaviáru, ve dveřích URNA. Tak vypadal záťah na mafii U Holubů

Foto: Federal Bureau of Investigation, Public Domain, upraveno, Wikimedia Commons

Semjon „Seva“ Mogilevič nechvalně proslulý šéf mafie, na kterého měl být spáchán atentát

Byla to informace, která zmobilizovala elitní útvary policie: na pražském Smíchově se chystá setkání nejmocnějších bossů podsvětí a jednomu z nich, obávanému Semjonu Mogilevičovi, hrozí atentát. Velitel Zdeněk Macháček stál před životním rozhodnutím.

Praha, Smíchov. Pozdní večer 30. května 1995. V přítmi zadního salónku restaurace U Holubů právě tečou proudy šampaňského. Kmotři ruskojazyčných mafií postávají u stolů ověšených kaviárem a čekají na přípitek. Zničehonic se masivní dveře rozlétnou a dovnitř vpadnou maskovaní muži se samopaly. Na vteřinu zavládne ohromené ticho – a pak dvě stovky překvapených návštěvníků začnou tleskat.

Ironie osudu: gangsteři si zprvu myslí, že ozbrojenci jsou jen součástí překvapivého představení k narozeninám jejich bosse. Teprve hrubý hlas policisty a důrazné „Lehnout na zem!“ mění potlesk v chaos. Hosté pochopí, že nejde o show, ale o policejní razii. V místnosti praskají střepy převržených sklenic a ozývá se křik – úder proti ruské mafii právě začal.

Během minut komando URNA zpacifikuje sál plný mafiánů. K úlevě všech nedojde k žádné přestřelce – mafiáni jsou překvapivě neozbrojení a jejich osobní strážci s automatickými pistolemi nestačí ani reagovat. Policejní důstojník Zdeněk Macháček vstupuje mezi povalující se členy ruských gangů.

Oči mu těkají po bizarní scéně: stoly se prohýbají pod mísami jídla, uprostřed stojí dort ve tvaru slunce – symbolu proslulé solncevské mafie – a nechybí ani třímetrový pečený žralok naplněný kaviárem. Uprostřed sálu seděl ještě před chvílí jeden z „kmotrů“ Sergej Michajlov zvaný Michas ve zlatém plášti, jako by hostům dával na odiv své postavení.

V koutě se krčí desítky spoře oděných společníků – ještě před pár minutami rozdávaly úsměvy, teď s pláčem hledí k zemi. U Holubů dozněla hudba, rozkazům ozbrojených mužů od policie neodporuje nikdo. Tato noční operace nemá v porevoluční historii obdoby. Ačkoli po ní nepadne jediné obvinění, vejde do dějin jako zlomový moment boje s organizovaným zločinem v Česku.

Oslava, nebo mafiánský summit?

Jak k tak dramatickému zásahu vůbec došlo? Odpověď vede do srdce divokých 90. let – do doby, kdy se Česko teprve učilo nastolit řád po pádu komunismu. Po otevření hranic k nám zamířily i mafie z východu a rychle využily situace. Zatímco stát se potýkal s transformací a policie byla podfinancovaná, postsovětské gangy tu našly „neutralitu“ a útočiště. V první polovině 90. let se v Praze ruští a ukrajinští bossové cítili nedotknutelní.

Podsvětí vzkvétalo, často za tichého přihlížení nebo propojení s domácími strukturami. V květnu 1995 však jejich klid narušila zpráva, že se v Praze chystá setkání dvou soupeřících větví ruské mafie – a že se bude dít něco velkého. Zdeněk Macháček, mladý šéf protimafiánského odboru nového Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ), dostal hlášku od svých operativců: bossové dvou nejmocnějších ruských zločineckých skupin se chystají uzavřít mír na české půdě.

Ústředním motivem setkání měla být oslava narozenin jednoho z nich, kmotra Viktora Averina. Informace zněla fantasticky i hrozivě zároveň – do Prahy se sjede na 200 největších gangsterů z postsovětského podsvětí.

Policejní tým vedený Macháčkem začal nenápadně monitorovat přípravy. Místem tajné „konference“ byla zvolena pražská restaurace U Holubů. Její vlastník Anatolij Katrich, známý v kruzích jako „šéf protokolu“ ruskojazyčné mafie, patřil k tzv. solomonské brigádě – tedy konkurenční větvi vůči solncevskému klanu.

Restaurace ležela stranou centra a poskytovala luxus i soukromí. Původní plán policie byl riskantní, ale logický: nechat večírek proběhnout a celou schůzku důkladně sledovat v utajení. Každý z účastníků mohl být klíčem k rozpletení sítě organizovaného zločinu sahající od Moskvy přes Kyjev až do Prahy. Macháček a jeho podřízení proto trpělivě sbírali informace a čekali na správný moment.

Ten přišel jen pár dní před akcí. Na policejním ředitelství zazvonil anonymní dopis. Pisatel varoval, že během oslavy má být zavražděn jeden z hlavních hostů – nechvalně proslulý šéf mafie Semjon „Seva“ Mogilevič. Mogilevič, obávaný boss s kontakty po celém světě, patřil tou dobou mezi deset nejhledanějších zločinců světa podle FBI.

Podle dopisu se právě on měl stát terčem plánovaného atentátu. Jakmile Macháček tu zprávu četl, pochopil závažnost situace: jestliže policie ví o chystané vraždě, nemůže zůstat pasivní. „V takovém případě jsme prostě museli zasáhnout, jinak bychom porušili zákon,“ vzpomíná Macháček na dilema, před nímž stanul.

Rozhodnutí však nebylo snadné. Pokud zásah spustí spirálu násilí, může z plánované oslavy být krvavý masakr – a odpovědnost padne na policii.

Macháček, kterému tehdy bylo pouhých 27 let, nesl tíhu volby na svých bedrech. „Vždyť mi nebylo ani třicet a dělali jsme na největších mafiánech. Mogilevič patřil svého času mezi deset nejhledanějších zločinců na vývěsce FBI. Já jsem si asi vůbec neuvědomoval tíhu odpovědnosti,“ přiznává po letech.

Mladý policista stál tváří v tvář plejádě gangsterů, kteří neváhali zabíjet. Stačila jiskra a Praha mohla zažít krveprolití, jaké nepamatovala. Macháček váhal. Měl strach, že zásah v uzavřeném prostoru plném ozbrojenců se zvrhne v přestřelku a dopadne tragicky.

Nakonec ale převážila povinnost zabránit vraždě a ochránit veřejnost. Státní zástupce Libor Grygárek dal policejní akci formální posvěcení. Z rozkazu padla poslední překážka: speciální jednotka URNA se začala připravovat k ostrému zásahu.

Úder bez výstřelu

Večer 30. května 1995 se schylovalo k události, o níž tehdy vědělo jen pár zasvěcených. V pražské čtvrti Smíchov zatím probíhala bujará narozeninová oslava. Sál U Holubů zaplnili muži v drahých oblecích, ozýval se ruský smích, cinkaly skleničky vodky a šampaňského. Nikdo z hostů netušil, že venku, v teplé jarní noci, se tiše seskupují desítky policistů.

Krátce před desátou dostal Macháček zprávu do vysílačky: všechno je na svých místech. Naposledy si v duchu vybavil plán – a dal pokyn k zahájení akce. Kolem 22:00 proběhlo vše během několika minut: dovnitř vrazila zásahová jednotka URNA a překvapila hosty uprostřed opulentního večírku. Legendární zásah U Holubů právě vešel do historie.

„Oficiálně to tenkrát byla oslava narozenin jistého Viktora Averina,“ popisuje Macháček s odstupem. „Ve skutečnosti šlo, abych tak řekl, o summit ruskojazyčného organizovaného zločinu na nejvyšší úrovni“. Tuto realitu si uvědomili i policisté ve chvíli, kdy první maskovaní muži vběhli dovnitř. Místo běžných mafiánských pěšáků hleděli do tváří celé galerie hledaných zločinců.

Padl rozkaz lehnout na zem – a k překvapení zasahujících se stal malý zázrak: nikdo nevytáhl zbraň, nikdo nevystřelil. Muži, kteří za sebou měli nejednu vraždu, teď poslušně lehali na podlahu vedle spadných chlebiček. Jejich bodyguardi sice měli v pláštích ukryté pistole a samopaly, ale šok je odzbrojil víc než pouta – nezmohli se na odpor.

„Paradoxně i díky české policii,“ glosoval později komentátor Jindřich Šídlo, „ačkoliv vůči ní Mogilevič jen těžko pociťuje vděk, to mu tehdy zachránilo život“. Onen údajný cíl atentátu – obávaný Seva Mogilevič – se totiž nakonec oslavy vůbec nezúčastnil. „Bohužel to zřejmě během těch pár hodin, kdy se o zásahu rozhodlo, uniklo z policie,“ krčí rameny Macháček nad tím, že hlavní postava večera na poslední chvíli zmizela. Ať už varování vynesl kdokoli, Mogilevič zůstal ten večer mimo nebezpečí. Rozjetou akci to však nemohlo zastavit.

Policie zajistila všechny přítomné – kolem dvou set osob – a převezla je k výslechům na služebny po celé Praze. Výsledkem kolosální razie však nebyla žádná okamžitá obvinění ani soudy. Přesto Macháček dodnes zdůrazňuje její přínos: „Nejdůležitějším výsledkem akce byla identifikace všech přítomných. Měli jsme dohromady jejich fotografie a otisky prstů.

To mělo ohromný význam, a nejenom pro nás,“ říká po letech otevřeně. Brzy se ukázalo, jak cenné tyto údaje jsou – několik návštěvníků večírku bylo během pár let po smrti nebo ve vězení po celém světě. Česká razie tak pomohla zahraničním kolegům v pátrání. Západní experti konečně viděli, že malá postkomunistická země umí rázně zakročit proti globálnímu zločinu.

„Po tomto zásahu Česku gratulovala americká FBI, následně byly zahájeny operace proti praní špinavých peněz mafií v celé Americe,“ zaznamenal tisk. Česká policie se díky U Holubů dostala k důležitým kontaktům a otevřela si dveře ke spolupráci s americkými, britskými či izraelskými partnery.

Naopak mafiáni poprvé razantně pocítili, že si zde nemohou dělat, co chtějí. Razie U Holubů byla jedním z momentů zděšeného vystřízlivění z porevoluční euforie – Češi ukázali, že zákon platí i pro tzv. „vory v zakonech“, nejvyšší šarže zločineckého světa.

Pomsta mafie a komplot v policii

Euforie z úspěšné akce však neměla dlouhého trvání. Na veřejnosti se zprvu mluvilo o triumfu – vždyť policie mladého demokratického státu předvedla odvážný zásah, aniž padl výstřel. Jenže záhy se ozvaly i pochybnosti. Začala se šířit „pověst o totálně pokaženém a zbytečném zásahu U Holubů, skoro policejní brutalitě“.

Média ovládl majitel podniku Anatolij Katrich – tentýž muž, který schůzku umožnil – a líčil novinářům všechny „hrůzy“, které prý policie v jeho luxusním podniku napáchala. Ochotně ukazoval rozbité dveře, poničené zařízení a stěžoval si, že zásah vyděsil hosty, mezi nimiž prý bývali i členové tehdejší Klausovy vlády.

Veřejnost slyšela o rozkopnutých dveřích, ale ani slovo o mafiánech – vždyť žádný z nich nebyl odsouzen. Čtvrtstoletí stará otázka zněla: mělo vůbec smysl nasazení tak masivní síly proti jednomu „soukromému večírku“, když po něm nepadlo ani jedno obvinění?

Odpověď na sebe nechala pár let čekat a přišla z nečekaných míst. Zatímco v Česku se zásah stal předmětem ostrých debat, v zahraničí budil respekt. Nejdůrazněji se vyjádřil tehdejší ředitel FBI Louis Freeh.

Roku 1996 – v době, kdy se dokonce uvažovalo o obvinění Macháčka a dalších důstojníků kvůli razii – pozval Freeh českou policejní delegaci do Washingtonu. Pod vlajkou USA osobně potřásl Macháčkovi rukou a poděkoval za akci U Holubů. Bylo jasné, že v sázce bylo mnohem víc než jen jedna neuskutečněná vražda.

Američané potvrdili, že český zásah vnímají jako součást boje s globální mafií, nikoli jako přehmat. Freehovo gesto zároveň domácím „mocipánům“ ukázalo, že sáhnout policistům po krku za jejich odvahu by mělo mezinárodní dohru.

Domácí síly napojené na podsvětí se však svého zúčtování nevzdaly – jen zvolily jinou cestu. „Takže ani nepřekvapí, že to celé muselo skončit velkolepou pomstou,“ glosuje hořce Šídlo. V září 1999, čtyři roky po razii, se Zdeněk Macháček dočkal šoku, jaký nečekal ani od mafie: při rutinní policejní poradě byl zatčen inspekci. Obvinění?

Údajné unesení a vydírání celníka, který v jiné kauze vyšetřoval daňové podvody s lihem. Macháček strávil tři měsíce ve vazbě jako obyčejný podezřelý kriminálník. „Ten šok a trauma si do nejmenších podrobností vybavuje i s odstupem mnoha let,“ zaznělo později na jeho adresu.

Muž, který dostal do Prahy světovou FBI, teď seděl v cele předběžného zadržení a nechápal, co se děje. Vyšetřovatelé tlačili, aby se přiznal – marně. Po třech měsících byl propuštěn a roku 2001 soud konstatoval, že celá kauza byla vykonstruovaná. Falešné obvinění se ukázalo jako smyšlený komplot od samého počátku.

„Že to byla odvěta za ‚Holuby‘, bylo jasné už tehdy a dnes o tom nikdo nepochybuje,“ píše Šídlo otevřeně. Macháčkova odvaha v boji s mafií nezůstala nepotrestána – zločinci zasadili úder, jakmile k tomu získali prostředky.

Kdo stál za oním komplotem? Podle Macháčka se na pozadí vynořuje ještě jedna temná postava 90. let – jistý Josef Doucha. Tento důstojník někdejší komunistické policie (SNB) to v nových poměrech dotáhl na šéfa středočeských vyšetřovatelů.

A posléze, jak Macháček uvádí, přešel na druhou stranu – stal se advokátem pracujícím „pro lidi od Holubů, pro ruské mafiány, pro následovníky těch, které jsme při té velké operaci zatkli a vyhostili“. Naznačuje tím, že právě korupční síly uvnitř bezpečnostních složek ve službách mafie zosnovaly policistovo obvinění.

Macháček byl mezitím očištěn, ale vítězství mělo hořkou příchut': kariéra elitního kriminalisty tím nenávratně skončila. „Znechucený Macháček opustil v roce 2000 policii a nastoupil úspěšnou kariéru v soukromém sektoru,“ konstatuje suše dobový komentář. Nebyl zdaleka sám – v téže době došlo podle časopisu Respekt k zásadnímu zlomu v elitních policejních útvech: řadu šéfů, kteří k policii nastoupili po roce 1989, nahradili zpět lidé spjatí ještě se starým režimem.

„Lumpové začali kolem roku 2000 vítězit. A do Česka se víc a víc vraceli nedávní okupanti: Rusové, aniž by tomu naši politici představitelé nějak bránili...“, glosuje smutně Macháček vývoj po svém odchodu. Divoká 90. léta tak skončila paradoxním epilogem: hrdinové byli odstaveni a moc si znovu našla cestu, jak se s podsvětím vzájemně podržet.

Z někdejšího elitního policisty Macháčka je dnes nenápadný muž ve středních letech. Jako bezpečnostní ředitel velké pojišťovny sedí v moderní kanceláři v pražském Karlíně – jen pár kilometrů od místa, kde se psala historie. Na stěně mu visí služební uniforma v rámečku a v šuplíku leží staré policejní odznaky.

Připomínky toho, čím prošel. Svou hořkou zkušenost dlouho skrýval před veřejností. Až po letech se rozhodl promluvit a domluvil se s novinářem Jaroslavem Spurným na knižním rozhovoru o devadesátkách. Otevřeně tak popsal nejen zákulisí razie U Holubů, ale i poměry uvnitř policie.

A co Semjon Mogilevič, mafián, jehož jméno se stalo takřka symbolem zla? Toho sice v roce 2008 zatkla ruská policie, ale jen za daňové úniky, a o rok později byl propuštěn.

Podle FBI dodnes klidně žije v Moskvě. Jinými slovy – spravedlnost si na něj příliš nepřišla. Přesto se příběh legendární razie dočkal uznání alespoň na filmovém plátně. Po dvaceti pěti letech se Zdeněk Macháček a jeho kolegové stali hrdiny epizody dokumentární série Netflix: World's Most Wanted o nejhledanějších zločincích světa.

Zdroje:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Solncevsk%C3%A1_mafie

<https://www.ctidoma.cz/clanek/historie/nejvetsi-mafiansky-zatah-sve-doby-se-stal-v-cesku-po-razii-u-holubu-nam-gratulovala-dokonce-fbi-75056>

https://www.krajskelisty.cz/praha/obvod-praha-5/15715-to-jsou-paradoxy-sef-se-dnes-setka-s-mafianskym-bossem-ktery-si-odsedel-legendarni-policejni-razii-u-holubu-co-se-pred-30-lety-stalo-thriller-z-divokych-devadesatek.htm#google_vignette

<https://www.novinky.cz/clanek/podcasty-hlas-na-pousti-v-roce-1995-dostala-ruska-mafie-v-cr-tvrdy-uder-svet-ho-ocenil-nasi-politici-ne-40519791>

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/razie-u-holubu-nejdulezitejsi-zasah-ceske-policie-112798>

<https://www.stream.cz/hlas-na-pousti-video/v-roce-1995-dostala-ruska-mafie-v-cr-tvrdy-uder-svet-ho-ocenil-nasi-politici-ne-65285360>

<https://plus.rozhlas.cz/nepohodlny-policajt-skutecny-pribeh-kriminalisty-ktereho-boj-s-mafii-dostal-az-9003759>